

Kyproksen pelastusoperaatio on uusi malli sille tavalle, jolla EU hoitaa emumaiden pankkikriisiä. Siinä vaihtuvat kriisintorjunnan vanhat perusteet uusiin tavalla, joka lisää epävarmuutta tallettajien säästöjen tulevasta turvaamisesta. Epävarmuutta lisäävät myös talletusten ja luottokorttien rahankäyttörajoitukset, joilla rikotaan Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), Euroopan keskuspankin (EKP) ja EU:n komission muodostaman troikan määräyksellä EU:n perustuslain sitä artiklaa, joka kieltää unionin sisässä valuuttakontrollin ja -sääntelyn. Jos perustuslakia saa vapaasti rikkoa tässä tapauksessa, sen lainvoimaisuuden uskottavuus vähenee myös tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa.

Hyvää on se, että pidettiin kiinni periaatteesta, jonka mukaan talletukset turvataan aiempaan lupaukseen perustuen 100 000 euron maksimimäärään saakka. Siitä ei kuitenkaan ole olemassa riittävän yksityiskohtaista lainsäädäntöä niin, että taataan talletussuojarahaston alle miljardin euron varojen riittävyys kymmenien miljardien eurojen suuruisten talletusvastuiden kattamiseen.

EU:n puolelta yritettiin kyllä murtaa alle 100 000 euron suuruisten talletusten suoja, mutta Kyproksella kansalaisvastarinta pystyi sen estämään. Sitä suuremmista talletuksista leikataan 40-60 % niin, että roskapankiksi muutetun Bank of Cyproksen suurtallettajat saavat menetettyjä talletuksia vastaan roskapankin osakkeita. Se johtaa käytännössä pankin 118 000 vanhan omistajan eli Kyproksen oloissa valtavan suuren osakasmäärän osakkeiden arvon liudentumiseen, ja monet ns. tavalliset ihmiset menettävät eläkesäästönsä.

Periaatteessa oli oikein panna suurtallettajat vastuuseen talletussuojaa

suurempien talletusten arvonmenetyksistä, mutta käytännössä se synnyttää suuren ongelman: jos tämä on tuleva käytäntö kaikissa tulevilla pelastusoperaatioissa (niin kuin euroryhmän puheenjohtaja, Hollannin valtiovarainministeri Jeroen Dijsselbloem tuli vahingossa paljastaneeksi), se synnyttää merkittävän talletuspaon kaikista niistä maista, joiden talousongelmat ovat johtamassa aputarpeeseen. Kyproksen apupaketti avasi sen padon luukut sepposen selälleen, ja se saattaa lähikuukausina olla rahaliiton suurin ongelma.

Kypros saattaa olla poikkeustapaus, jonka pelastusperiaatteet eivät tosi paikan tullen ja jonkun ison maan ollessa kyseessä päde. Sen pieni koko sekä venäläisten ja ukrainalaisten talletusten suuri määrä tekivät mahdolliseksi suurten talletusten arvonleikkauksen, mutta tilanne on aivan erilainen, jos vastaavaa leikkuria yritetään käyttää Italiassa tai Ranskassa niiden omien kansalaisten talletuksiin. Ranskan ja Espanjan pääministerit kiirehtivät jo sanomaan, että Dijsselbloemin kanta ei vastaa euroryhmässä sovittua kantaa.

Siihen liittyen pitää muistaa, että Kreikassa, Irlannissa ja Portugalissa on turvattu kaikki talletukset, kuten myös viimeksi Espanjassa. On liian aikaista sanoa, että uusi linjaus kestää ison maan pankin maksukyvyttömyyden.

Kyproksen paketti on sillä tavalla hyvä, että se erottaa yhtäältä valtioiden ja toisaalta pankkien pelastustarpeet: pankkeja ei pelasteta ilman niiden omistaja- ja tallettajavastuuta. Sitä periaatetta ei ole tähän mennessä toteutettu, vaan Jutta Urpilainenkin oli viime kesäkuussa hyväksymässä pelkässä puhelinkokouksessa 100 miljoonan euron lainaamisen Espanjan

pankkien pelastamiseen ilman että oli tutkittu todellinen lainatarve saati asetettu lainalle ehtoja siihen tapaan kuin Kyprokselle asetettiin. EU ei ole ollut johdonmukainen, ja se kostaatuu sen yleisen uskottavuuden vähenemisenä ja tulevina talletuspakoina.

EU jatkoi sitä apua saavan maan tiukan kuripolitiikan linjaa , jolla sen avustamien maiden talous ajetaan pakkodeflaatioon ja joka on johtanut monissa maissa kansantalouden rakenteiden ja taloudellisen kasvun romahtamiseen sekä massatyöttömyyteen.

Perusongelmana Kypros-paketissa on sen luoma yleinen epävarmuus EU:n tulevasta toiminnasta. Se näkyy monien maiden joukkovelkakirjarahan hinnoissa ja rahojen mittavissa liikkeissä niiden etsiessä uutta taloudellista turvapaikkaa.

On vaikea nähdä, että EU:n komission ajama pankkiunioni auttaa vastaavissa tulevista tilanteissa. Siihen sisältyvä yhteisvastuullisuus pankkien konkurssiveloista ja talletusten turvaamisesta näyttää toteutuvan myös ilman pankkiunionia ja sen kautta tapahtuvaa pakkosolidarisuutta. Nyt emumaat voivat itse päättää siitä, ovatko ne mukana pelastamassa muiden maiden pankkeja, kun taas pankkiunionissa avunanto on automatiikkaa, josta maa ei voi itse päättää.